

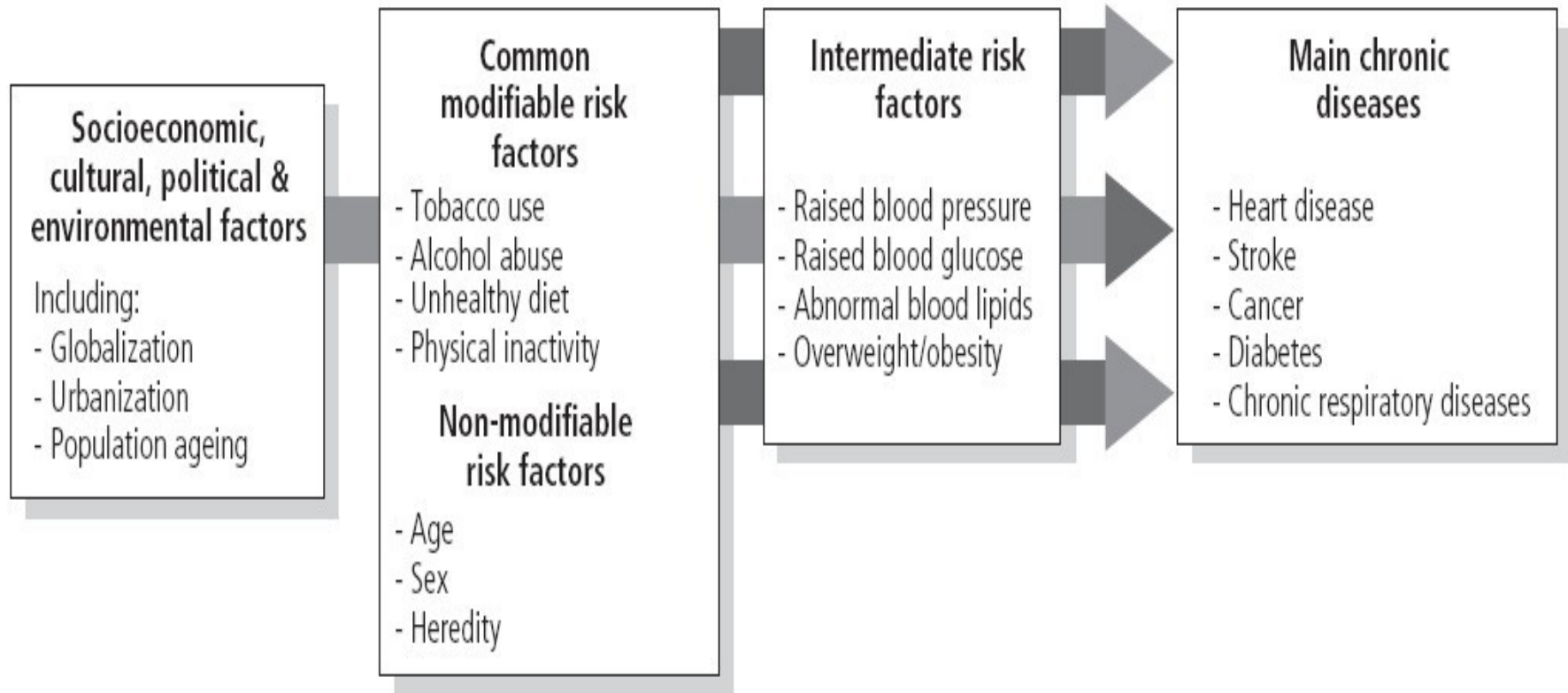
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Κοινωνία & Υγεία

Υγεία – Πρόληψη – Προαγωγή υγείας:
Βαθμίδες πρόληψης

Αντώνης Κούτης
Τμήμα Ιατρικής

Figure 6.4. The underlying determinants of health and their impact on chronic diseases

Βαθμίδες πρόληψης

- Πρωταρχική πρόληψη (primordial prevention)
- Πρωτογενής πρόληψη (primary prevention)
- Δευτερογενής πρόληψη (secondary prevention)
- Τριτογενής πρόληψη (tertiary prevention)

Πρωταρχική πρόληψη

Είναι η πρόληψη της ανάπτυξης τρόπων ζωής, οι οποίοι συνεισφέρουν στην αύξηση του κινδύνου για κάποια νόσο.

Πρωτογενής πρόληψη

Είναι η πρόληψη της νόσου μέσω του ελέγχου των παραγόντων κινδύνου

Στρατηγικές

- Πληθυσμιακή
- Υψηλού κινδύνου

Πρωτογενής πρόληψη: Η πληθυσμιακή στρατηγική

Πλεονεκτήματα:

- Ριζοσπαστική
- Μεγάλες δυνατότητες για τον πληθυσμό
- Συμπεριφορικά κατάλληλη

Μειονεκτήματα:

- Μικρά οφέλη στα άτομα
- Μικρή κινητοποίηση του υποκειμένου
- Μικρή κινητοποίηση του γιατρού

Πρωτογενής πρόληψη: Η στρατηγική υψηλού κινδύνου

Πλεονεκτήματα:

- Κατάλληλη για τα άτομα
- Κινητοποίηση του υποκειμένου
- Κινητοποίηση του γιατρού
- Ικανοποιητικός λόγος οφέλους-κινδύνου

Μειονεκτήματα:

- Υψηλό κόστος διαλογής
- Προσωρινή επίδραση
- Περιορισμένη επίδραση
- Συμπεριφορικά ακατάλληλη

Το παράδοξο της πρόληψης

«Ένα προληπτικό μέτρο, το οποίο επιφέρει μεγάλο όφελος στον πληθυσμό, συχνά ωφελεί λίγο κάθε ένα άτομο του πληθυσμού.»

(Rose, 1985)

Δευτερογενής πρόληψη

Αποσκοπεί στη μείωση των συνεπειών μίας νόσου, μέσω της έγκαιρης διάγνωσης και θεραπείας.

Τριτογενής πρόληψη

Αποσκοπεί στη μείωση των επιπλοκών μιας νόσου.

Διαλογή (screening)

Είναι η οργανωμένη προσπάθεια να ανιχνευθούν, μεταξύ φαινομενικώς υγιών ατόμων ενός πληθυσμού, διαταραχές ή παράγοντες κινδύνου, τους οποίους τα άτομα αυτά αγνοούν.

Types of screening

There are different types of screening, each with specific aims:

- *mass screening* aims to screen the whole population (or subset);
- *multiple* or *multiphasic screening* uses several screening tests at the same time;
- *targeted screening* of groups with specific exposures, e.g. workers in lead battery factories, is often used in environmental and occupational health (Box 6.5); and
- *case-finding* or *opportunistic screening* is aimed at patients who consult a health practitioner for some other purpose.

Κριτήρια εφαρμογής ενός προγράμματος διαλογής

Νόσος

- σοβαρή
- μεγάλη διάρκεια προκλινικού σταδίου
- γνωστής φυσικής πορείας
- μεγάλη περίοδος μεταξύ πρώτων σημείων και εμφανούς νόσου

Κριτήρια εφαρμογής ενός προγράμματος διαλογής

Διαγνωστική εξέταση

- Ευαίσθητη και ειδική
- Απλή και φτηνή
- Ασφαλής και αποδεκτή
- Αξιόπιστη

Κριτήρια εφαρμογής ενός προγράμματος διαλογής

Διάγνωση και θεραπεία

- Επαρκείς υποδομές
- Αποτελεσματική, αποδεκτή και ασφαλής θεραπεία

- *Sensitivity* is the proportion of people with the disease in the screened population who are identified as ill by the screening test. (When the disease is present, how often does the test detect it?)
- *Specificity* is the proportion of disease-free people who are so identified by the screening test. (When the disease is absent, how often does the test provide a negative result?)

Table 6.5. Validity of a screening test

		Disease status		
		Present	Absent	Total
Screening test	Positive	a	b	$a+b$
	Negative	c	d	$c+d$
	Total	$a+c$	$b+d$	$a+b+c+d$

a = No. of true positives, b = No. of false positives,
 c = No. of false negatives, d = No. of true negatives

Sensitivity = probability of a positive test in people with the disease
 $= a/(a+c)$

Specificity = probability of a negative test in people without the disease
 $= d/(b+d)$

Positive predictive value = probability of the person having the disease when the test is positive
 $= a/(a+b)$

Negative predictive value = probability of the person not having the disease when the test is negative
 $= d/(c+d)$

Table 6.1. Levels of prevention

Level	Phase of disease	Aim	Actions	Target
Primordial	Underlying economic, social, and environmental conditions leading to causation	Establish and maintain conditions that minimize hazards to health	Measures that inhibit the emergence of environmental, economic, social and behavioural conditions.	Total population or selected groups; achieved through public health policy and health promotion.
Primary	Specific causal factors	Reduce the incidence of disease	Protection of health by personal and communal efforts, such as enhancing nutritional status, providing immunizations, and eliminating environmental risks.	Total population, selected groups and healthy individuals; achieved through public health policy.
Secondary	Early stage of disease	Reduce the prevalence of disease by shortening its duration	Measures available to individuals and communities for early detection and prompt intervention to control disease and minimize disability (e.g. through screening programs).	Individuals at high risk and patients; achieved through preventive medicine.
Tertiary	Late stage of disease (treatment, rehabilitation)	Reduce the number and/or impact of complications	Measures aimed at softening the impact of long-term disease and disability; minimizing suffering; maximizing potential years of useful life.	Patients; achieved through rehabilitation.

Τέλος Ενότητας

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Κρήτης**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Σημειώματα

Σημείωμα αδειοδότησης

- Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Μη Εμπορική Χρήση, Όχι Παράγωγο Έργο 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

- Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:
 - που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
 - που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
 - που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο
- Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Πανεπιστήμιο Κρήτης, Αντώνης Κούτης 2015. «Κοινωνία και Υγεία. Υγεία – Πρόληψη – Προαγωγή υγείας: Βαθμίδες πρόληψης». Έκδοση: 1.0. Ηράκλειο 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:
<https://opencourses.uoc.gr/courses/course/view.php?id=360>

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.